

בתוכנית "9 בריבוע", המנחשים מה אמת ומה שקר?

אני חושב שטלוויזיה תפקידה לברר. הצרה שיש כאלה חושבים שהיא צריכה לחנך. אני הייתי מציע שאת כל התוכניות המתכונות נעביר לטלוויזיה הלימודית. והי טלוויזיה הכללית תהיה טלוויזיה של בידור דור — לא בידור קולקל, אלא בידור שעומד על רמה.

אל המראיין. עד כה, מי שעמד בהצלחה במראיין, לא נכשל גם באולפן. המראיין עושה את עבודתו בקלילות משעשעת, ומשתדל ליצור אווירה רגועה, התורמת רבות למראיינים הנרגשים. כיצד בוחרים את אלה היושבים בריבועים? האם לפי מידת הסופולאריות שלהם בציבור?

"לא בדיוק", מתייך איציק קול, מנכ"ל אולפני הרצליה, "קודם כל הם באים לתשע בריבוע ורק אחר כך הם נעשים פופולריים. איך אומרים כולם? ההופעה בתשע בריבוע מעלה את המחיר בחלטור רות. אני בוחר אותם לפי התחושה שלי. אני בוחר בדרנים וליצנים, וגם כאלה

את קטנה, וזאת בשל המיבנה המיוחד והמקמקם של המישחק. היוצר לא פעם הפתעות מכיוון בלתי צפוי. למשל, אחד מחוקי המישחק קובע ש"תשובה לאי-נכונה מוכה את היריב במישך בצת-חינם, כך שיכול להיווצר מצב שבו החלש גובר על החזק בניחוש מיקרי ונכון. אך לעולם אין לדעת — במקום שנכשל בו גואטה, אפשר שתזכה בו חני, וכבר היו דברים מעולם, וגם אם לא תזכה, אין ספק שהיא תוסיף נופך ציורי לתוכנית. חני עלולה להוות יריב רציני, שכן בשעות הפנאי שלה היא גומעת אנציקלופדיות ומילונים.

טוענת שדרייפוס היה יווני, ואילו פומפידו הוא זמר צרפתי. שימעה של ז'אן ד'ארק לא הגיע לאוזני רבים מהמראיינים. רבים מהמשיבים משייכים את השם לשחקן או לשחקנית צרפתייה. צעירה מסויימת גם מוכנה לתת תיאור מדוייק שלה, ומתייקת אותה ב"דור השחקנים הוותיקים, כמו מישל מורגן וז'אן גאבן".

אברהם שלונסקי, אלכסנדר פן, נתן אל-תרמן ואהרון מסקין הם כיום בבחינת נעלם לרבים מהמראיינים. ניתן לגלות, למשל, ששלונסקי הוא שחקן בהבימה ואילו אלתרמן הוא אחד מאבות הצינונות.

מתנה

לחתונה

את חני דוחף האתגר להוכיח את בקיאותה. מה דוחף אחרים להופיע בתוכנית?

לא תמיד התשובות הן כנות. רבים מסתירים את השאיפה להופיע בטלוויזיה, ולא חשוב מה תהיה התוצאה, העיקר להופיע. מפתיע איזה אחוז מעוניין ברווח הצפוי לו אם ינצח. בגילוי-לב מתוודה אחת המועמדות: "אני פקידה, והמשכורת שלי מספיקה לי בקושי. אני חיה מן היד אל הפה. הכסף יעזור לי לנסיעה לחוץ-לארץ". מראיינת אחרת, מקווה ש"תנצח, כי תוספת של 2000 לירות" לא

מה שמע

בטהובן?

מורה בת 21 מנתניה, בוגרת תיכון פלוס שתי שנות סמינר, מציגה עצמה בשעת הראיין כדוברת עברית רהוטה. "אני חייבת להיות טובה, כי אני מורה", היא אומרת. לשאלה מהם הספרים האהובים עליה, תשובתה: "אני קוראת יותר עיתונים מאשר ספרים". שימעם של עגנון ושלונסקי אמנם הגיע כבר לאוזניה, אבל עוד לא הספיקה לקראם, שלא לדבר על הדור של א"ב יהושע.

בין המראיינים הרבים יש גם לא מעטים המוכיחים בקיאות רבה כימעט בכל השטחים, ואלה האנשים המגיעים

אשת הרוח עדנה שטולץ, בוגרת אוניברסיטת תל-אביב במדעי-הרוח, הצליחה אף היא במתן תשובות נכונות, במיוחד בכל הנוגע לתולדות עם ישראל. המפיקים משתדלים להכניס קצת היסטוריה והשכלה כללית לתוכנית.

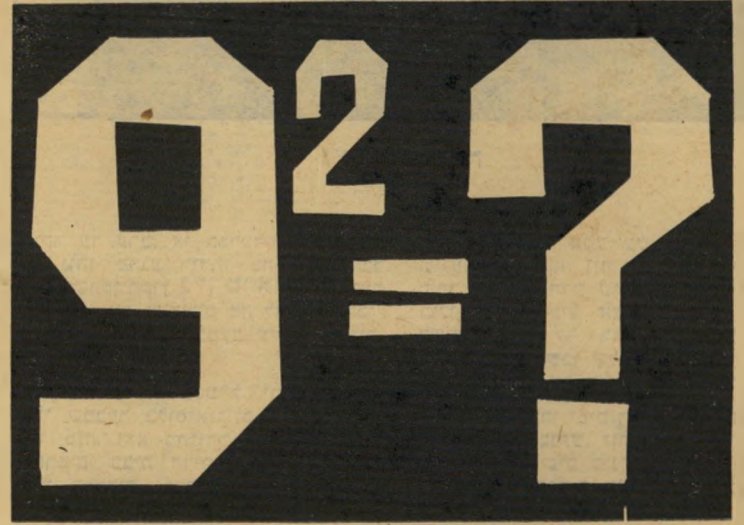

סעד נפשי יהודית פינחס, בת 19, סטודנטית להוראה, באה עם בעלה לעתיד, כדי לקבל ממנו סעד רוחני. תוספת של אלפיים לירות לא תזיק לה כמתנת חתונה. כל מועמד עובר ראיין אישי אצל מפיקי התוכנית.

ערב, עד למבט לחדשות, ואז יראה אותם. הפקות הבאות של תשע בריבוע צופות נות שתי הפתעות. תוכנית אחת תוקדש לעשר שנות הטלוויזיה. ניקח את כל הקריינים, המגישים ומגישות-הרצף למיניהם, נושבים אותם למעלה, ונראה איך הם מדברים כאשר לא כתוב להם מול העיניים.

תוכנית מיוחדת אחרת מתוכננת לקראת פורים, ובה ישתתפו אנשי-ציבור ידועים, כולל חברי-כנסת, שכבר אישרו את הופעתם, וכאן אפשר אולי לראות שהמגישים הדוחפים את הנשאלים להור פיע בתוכנית אינם שונים מאותם של בעלי התשובות, או היושבים בריבועים.

שיוצרים אימאג' של רציניים ומיושבים בדעתם. וכיצד הוכנה התוכנית? התוכנית עשויה לפי דגם של תוכניות דומות בערוץ 13, אולם בעוד שבעולם יש להן גוון רכילותי ("מי היתה אשתו של רוברט טיילור?") הרי בארץ יש מגמה להכניס מידע על תולדות העם היהודי. "הכוונה היתה לתת בכפית קצת אינפורמציה, מידע והשכלה כללית, מעורב עם ספלי-בידור. זהו התבשיל שניסינו לעשות". אומר קול "כדי שהבידור לא יהיה סתמי, אנחנו מניסים למצוא שאלות שקצת שייכות להיסטוריה של ישראל והעם היהודי. אם יישאר למישהו משהו מזה — מה טוב, אם לא — גם כן טוב.

תזיק" לה כמתנת-חתונה, ואם לשלושה ילדים, אקדמאית, מספרת: "הילדים שלי שלחו אותי לכאן, הם פותרים את השאלות יחד איתי בבית, ומשוכנעים שאני טובה ביותר". לשאלה מה יקרה אם תיכשל, היא עונה בחיוך: "אז אצטרך למצוא סיבה טובה כדי להרגיע אותם".

כולם

רוצים

הראיונות עם המועמדים הם בעלי אופי כימעט קבוע, שיש בהם שיטה ותכליתיות. המראיין הנרגש נכנס לחדר ומציג את עצמו. המראיין, לעומתו, מנסה לנסוך אווירה רגועה בשיחה אישית ניינוחה. אך בעוד המראיין מצליח איכשהו להירגע, מתקמקם בנוחיות בכיסאו ואוסף את עשתונותיו, נורה לעברו מטח של שאלות בקצב מהיר.

נבחנים רבים מאבדים את שלוותם, וניצוץ של חרטה מבצבץ בעיניהם. מתוודה אחת הנשאלות, תוך כדי ראיין: "אתה מבבלל אותי! אני כבר לא יודעת מה אני עונה!"

"יש סיבה ללחץ שאנחנו יוצרים במראיין נות אלה", אומר המראיין, מפיק-התוכנית שלמה פז, "זהו המקום הראשון והאחרון שבו אפשר לבחון את המועמד לפני הגייעו אל אולפן ההקלטות. רצוי שכבר פה יעמוד בלחץ ותיבחן כשירותו להשתתף במישחק. איננו רוצים לגרום מבוכה למתחרים. רצוי לדעת מראש מי מסוגל לעמוד בתנאי המישחק, ומי לא. התנאים באולי-פניה-הקלטת יוצרים מתח רב בין המתחריים, בגלל מיבנה המישחק, הפחח מהבלתי-צפוי, הקהל, התאורה והמצלמות המכוונות

לאולפן-ההקלטה. כמו, לדוגמה, חני אל-יגון, צעירה בת 23, בוגרת תיכון, העור בדת כמזכירה לפרנסתה. חני משיבה כי חיוך מזולז על כל שאלה של המראיין, עוד לפני שזה מסיים אותה. אחת השאלות המכשילות, שהוצגה לפני מרבית המראיינים, היתה: האם המישפט "או, איזו יצירה אלוהית", נאמר מפיו של לודוויג ואן-בטהובן לאחר ששמע את אחת מיצירותיו האחרונות — הסימפוניה התשיעית? מרבית המראיינים נפלו בפח שנטמן להם, ואפילו אותם שניחשו את האמת — כלומר, שזה שקר — לא ידעו להסביר מדוע. רק חני הביטה את השואל בבתי-שחקן צינית על פתיה: "הוא לא יכול היה לומר זאת, כי הוא היה חרש, ולא שמע את היצירה".

"חני מסבירה מה דחף אותה להשתתף בתוכנית, ובחוצפה צברית היא אומרת: "אתה רוצה לדעת מה באמת דחף אותי לבוא לכאן? יש אנשים שמרגיזים אותי בבורות שלהם, הם אינם יודעים להשיב על שאלות אלמנטריות. האתגר שלי הוא להוכיח שקל מאד להבחין בין אמת ל"שקר". לדידה זהו מישחק-ילדים לזכות ב"2000 לירות. חני אינה יודעת שקדמו לה בתוכנית בעלי ידע וניסיון לא פחות משלה, אנשים שהשתתפו בעבר בחידוני רדיו וטלוויזיה, שהוכיחו בקיאות רבה בכל השטחים ובכל זאת הפסידו במערכה זו.

זכור התובה האיש גואטה, אשר לא מכבר התמודד בתוכנית והפליא את הכל בתשובות המאלפות. גואטה לא הסתפק באמירת שקר או אמת, אלא ענה על כל אלה בפרטי-פרטים, וכמו חני התייחס כי בוז אל נסינות-השואל של אנשי-הצוות. להוליד אותו שולל בשקרים מחובכמים. בסופו של דבר נכשל גואטה ביגלל טעות